

(Homília na slávnosť sv. Martina, Spišská Kapitula 13. novembra 2016)

František Trstenský

Vaše excelencie, najdôstojnejší otcovia biskupi, spolubratia kňazi a diakoni, bratia a sestry, na liturgickú slávnosť sv. Martina, patróna tejto katedrály a celej našej Spišskej diecézy, nám Cirkev predkladá úryvok z 25. kapitoly Evanjelia sv. Matúša. Tým nám chce naznačiť, aby sme aj naše uvažovanie nad životom sv. Martina vnímali práve vo svetle tejto biblickej state.

Ide o záver piatej z Ježišových rečí, ktoré evanjelista Matúš uvádza. V nej Pán Ježiš podáva vlastnosti, ktorými sa má vyznačovať život jeho učeníkov až do jeho druhého príchodu. Hovorí nám, čo máme urobiť teraz, aby sme obstáli, keď príde vo svojej sláve. Jasne sa nám ukazuje, že prijatie viery, prijatie Evanjelia, pre veriaceho človeka vôbec neznamená, že sa má stiahnuť do zbožného ústrania nič nerobenia.

Dnešný evanjeliový úryvok kladie dôraz na dve slovesá, ktoré sa opakujú: vidieť a robiť.

Sloveso vidieť v našom texte nemá význam len telesného zraku, ale pochopenia situácie, spoznania. Mudrci hovoria: videli sme jeho hviezdu... Vidieť znamená aj porozumieť... Keď Ježiš povoláva svojich apoštolov, evanjelista Matúš uvádza: „ako šiel popri Galilejskom jazere, videl Šimona a Ondreja a povolal ich...“ Videl nie len telesným zrakom, ale spoznal... V dnešnom úryvku zaznieva niekoľkokrát: kedy sme ťa videli... hladného, smädného... a poslúžili, vidieť v zmysle správne porozumieť, čo je správne, čo je potrebné urobiť.

Druhým je sloveso robiť, ktoré v úryvku má rôzne podoby – dať jesť, dať piť, navštíviť. Označuje aktivitu. Všimnime si, že Pán Ježiš nerobí nič iné, len konštatuje, čo sme my urobili resp. neurobili. Nepridáva nič nové. Na konci nášho života nám Sudca prečíta to, čo sme my sami slobodne napísali. Hovorí nám to teraz v Božom slove, už teraz vieme kritériá, teraz sa rozhodujeme, či tieto kritériá sa stanú súčasťou nášho životného štýlu. V tomto biblickom úryvku si uvedomujeme naplnenie najväčšieho prikázania: milovať Boha a milovať bližného, ktoré nie sú oddelené, ale vzájomne súvisia. „Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste to urobili.“ (Keď Kristus sa zjaví Pavlovi, ktorý prenasleduje kresťanov, pýta sa ho: Prečo ma prenasleduješ, tzn. stotožňuje sa so svojimi prenasledovanými učeníkmi). Ešte výraznejšie nám to pripomína autor Prvého Jánovho listu: „Ak niekto povie: "Milujem Boha," a nenávidí svojho brata, je luhár. Veď kto nemiluje brata, ktorého vidí, nemôže milovať Boha, ktorého nevidí. (1 Jn 4,20)“

Sme pri podstate dnešného úryvku. Požehnaní nie sú preto, lebo videli Ježiša, oni si to ani neuvedomili, pýtajú sa, kedy sme ťa videli... a zlorečení nie sú preto, že nevideli Ježiša, lebo keby ho videli, určite by mu pomohli, nenechali by sa zahanbiť. Celá podstata spočíva v tom vidieť v druhom brata, sestru, aj v tom najposlednejšom, a podľa toho k nemu tak pristupovať. Teda nie preto, že (ne)videli Ježiša, ale v druhom videli cudzieho, iného človeka, ale (ne)videli brata, sestru. Chcieť milovať Otca na nebesiach a nemilovať jeho deti, našich bratov a sestry, je duchovnou schizofréniou.

Vidieť je prvým krokom, na ktorý hneď nadväzuje druhý krok: konať. Známy taliansky biblista Silvano Fausti (zomrel minulý rok), ktorého poznáme komentáre k evanjeliám, keď komentuje tento úryvok, uvádza: „Toto evanjelium je napísané pre veriaceho, aby sa neuspokojil s volaním: „Pane, Pane, ale aby plnil Otcovu vôľu.“

Pri čítaní Svätého písma chceme mať istotu, že ho čítame správnym spôsobom, že nám prinesie požehnanie. Život svätcov je istou školou správneho čítania Svätého písma,

- Svätý Anton, opát: „Ak chceš byť dokonalý, chod', predaj, čo máš, rozďaj chudobným a budeš mať poklad v nebi. Potom príď a nasleduj ma!“ (Mt 19, 21).
- Svätý Benedikt vo svojej Regule odkazuje na Písmo ako na „najsprávnejšiu normu ľudského života“
- „Len čo svätý František z Assisi začul, že Kristovi učeníci nemajú vlastníť ani zlato, ani striebro, ani peniaze, ani kapsu, ani chlieb, ani palicu na cestu, ani topánky, ani dve tuniky..., ihneď zaplesal v Duchu Svätom a zvolal: Toto chcem, toto žiadam, po tom túžim z celého srdca!“
- Svätá Terézia Ježišova, karmelitánka, pripomína, že Ježiš sám jej zjavil, že „všetko zlo na svete pochádza z toho, že sa nepozná jasne pravda Svätého písma“.

Do tohto zoznamu svätcov zaraďujeme aj dnešného svätca, sv. Martina, keď si v tomto roku pripomínáme 1700. výročie jeho narodenia a Spišská diecéza začína pri tejto príležitosti sláviť Rok Sv. Martina. Jeho životopisec Sulpicius Severus, ktorý bol Martinovým žiakom a jeho duchovným synom, spomína azda najznámejšiu epizódu zo života tohto svätca, ktorá sa stala námietom veľkého množstva umeleckých diel. Keď ešte ako vojak pôsobil v meste Amiens, asi 120 km severne od Paríža, nebol pokrstený, videl žobráka, ktorý sa trasia od zimy, daroval mu polovicu svojho plášťa. Nasledujúcu noc mal Martin sen, videl v ňom Krista zakrytého jeho plášťom. Životopisec pripomenul slová Pána Ježiša, ktoré pochádzajú z dnešného evanjeliového úryvku: „Čokoľvek ste urobili jednému z týchto najmenších, mne ste urobili.“ (Mt 25,40) Tu je odpoveď, prečo dnes v Bohoslužbe slova zaznel práve úryvok z tohto evanjelia, lebo sa stal takým rozhodujúcim v živote sv. Martina.

Na jeho živote vidíme naplnenie dvoch prvkov z evanjeliového úryvku vidieť, konať: Martin videl a konal.

Všimnime si ale dôležitú vec. Martin ako aj ďalší svätci nasledovali Božie slovo a snažili sa svoj život usmerňovať podľa neho. Je to čítanie Svätého písma bez kompromisov. Môžeme povedať, že svätci sú živým evanjeliom. Nám sa skôr stáva, že chceme, aby sa Božie slovo prispôbilo nám a nie my Božiemu slovu.

V príklade sv. Martina a mnohých svätcov obdivujeme ich schopnosť dostať sa ponad literu. Ide o taký prístup k Svätému písmu, ktorého čítanie a poznávanie nie je iba intelektuálnym výkonom, ale programom pre každodenný život. Svätci sa pýtali: čo chceš, Pane, aby som urobil, čo znamenajú dané slová pre mňa, čo odo mňa Pán očakáva, čo mám zmeniť, čo zanechať... Svätci vynikali tým, že brali Písmo ako normu, ako záväzok, nemanipulovali ním, nezjednodušovali si ho kvôli pohodliu alebo vlastným výhodám. Boh totiž od nás chce slobodnú odpoveď zrelého učeníka, nie infantilných kresťanov, ktorí sa tvária že nevidia a hľadajú výhovorky, prečo nekonať.

Vidieť a konať, to sú vlastnosti, ktoré si dnes uvedomujeme na sv. Martinovi, ktorého prosíme, aby sa stali pevnou súčasťou našich postojov a aby pevnou normou nášho života bolo Božie slovo, podľa ktorého budeme usmerňovať svoj život.